SIGRID COMBUCHEN

S K R A W K I Kwiecień 2018

Chociaż literatura skandynawska, w tym szwedzka, jest w ostatnich latach wręcz modna w Polsce, ta akurat autorka jest mało znana. Krótka notka na okładce, informuje, że napisała kilka powieści, niektóre zostały nagrodzone, a poza tym, jest dziennikarką i krytykiem literackim. Zdjęcie na zewnętrznej okładce sugeruje, iż jest to powieść dla kobiet. Istotnie! Po przeczytaniu, przekonuję się , że nie jest ona zwykłym czytadłem, książką na podróż, czy niedzielną wycieczkę. Autorka pisząc o kobietach /dla kobiet/, wysoko podnosi poprzeczkę.

Opisane wydarzenia mają miejsce w latach trzydziestych XX wieku . Bohaterką jest Szwedka, pochodząca z tradycyjnej rodziny. Autorka bardzo wyraźnie opisuje obyczajowość, życie rodzinne tzw. klasy średniej. Apodyktyczny ojciec, całkowicie podległa mu matka /być może z własnego wyboru, nie wykluczam nacisku środowiska/, czwórka dzieci, wśród nich jedyna dziewczyna – Hedda , inteligentna, zbuntowana, usiłująca przeciwstawić się woli ojca, próbująca udowodnić, że na wiele ją stać. Pragnie studiować medycynę, lecz jedyne co udaje się jej ugrać , to „Akademia" szycia i kroju .

Jej nowe życie w Sztokholmie, to pasmo udręk, spowodowane ciężką pracą, fatalnymi warunkami mieszkaniowymi, najbardziej jednak powszechny patriarchalizm, spychanie kobiet do roli trzech „K". Nie jest to wyłącznie cecha Skandynawii, prawie we wszystkich krajach Europy, kobiety rozpoczynają walkę o swoje prawa, o dostęp do tych wszystkich dziedzin, które są otwarte dla mężczyzn. Wspomnę, że ta walka trwa do dziś . Mężczyźni /nie wszyscy/, niechętnie godzą się na role partnerów.

Książka pani S. C. jest przysłowiową „cegłą". Prawie 600 stron! Trzeba mieć bardzo dużo dobrej woli, oczywiście sporo czasu i spokoju, aby włączyć się w pasmo przeżyć Heddy.

Początek powieści, a więc „wczytywanie", nie jest proste, bo nie jest prosta forma powieści. Musiałam przeczytać sporo kartek , zanim ułożyłam jakiś logiczny wątek. Wątek?

To skromnie powiedziane . Wątków jest wiele. Co do formy / konstrukcji?/, jest nietypowa.

Blisko osiemdziesięcioletnia Szwedka, mieszkająca od lat w Hiszpanii, przypadkiem dostaje powieść – sagę, w której rozpoznaje siebie i swoją rodzinę. Jest to opis fotografii. Nawiązuje korespondencję z autorką i to jest chyba główny motyw powieści. Skutki tej korespondencji są bulwersujące! Nie powiem jakie, zachęcam do przeczytania.

Oprócz listów „do" i „od", osobiste wspomnienia Heddy, od dzieciństwa, do ucieczki ze Szwecji.

Dla czytelników, którzy uwielbiają wtręty erotyczne, polecam drobiazgowo opisany romans Heddy z Luigim, a pod koniec powieści zaskakujący czytelnika fakt, że partnerem życia bohaterki, zostaje ktoś zupełnie inny.

„Skrawki” to nie tylko historia życia młodej i pięknej kobiety, która stale o coś walczy. Czy jest szczęśliwa? Chyba tylko w chwilach zapomnienia, w ramionach ukochanego.

Trzeba pamiętać, że akcja dzieje się w latach trzydziestych ubiegłego wieku. Latach, trwale naznaczonych narodzinami faszyzmu. Szwecja – również doświadczona jest tą trucizną, której skutki dobrze nam są znane. Właścicielka „Akademii” jest nazwana przez autorkę wprost: faszystką! Syn owej, studiujący w Rzeszy, jest już w 1937 roku związany z ruchem faszystowskim.

Jakie zatem wnioski wyciągam po przeczytaniu lektury? Dla mojego pokolenia, /roczniki wojenne/, to przypomnienie tego, co działo się również w Polsce, a co znam głównie z opowiadań rodziców . Obyczajowość? W latach czterdziestych i pięćdziesiątych, a wtedy dorastałam, niewiele się zmieniło. Dziewczęta, a nawet dziewczynki, inaczej traktowane były aniżeli chłopcy. Chłopcy mieli więcej swobody, dziewczynki, od dzieciństwa przyuczane były do roli trzech „K”.

I na koniec : nie ma czegoś takiego jak powszechna, głoszona przez płeć męską pseudo prawda, że kobiety gorzej myślą, że pewnych rzeczy nie potrafią. Gdybym podsumowała plusy i minusy dwóch płci, wyszłoby z pewnością po równo. Płeć męska, nie chce tego przyznać, chociaż czasem udaje , że tak myśli.

Walczcie więc dziewczyny o godność!

Maria Zarańska
DKK Sandomierz